

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

**AMANDMANI NA USTAV
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, veljača 2014. godine

Na temelju članka VIII.1.(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine koji je izmijenjen Amandmanom L na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, podnosi slijedeće amandmane:

AMANDMAN CX

Iza članka II.A.7 dodaje se novi članak II.A.8. koji glasi:

„Članak 8.

Ne zastarijevaju kaznena djela iz procesa pretvorbe i privatizacije, organiziranog i gospodarskog kriminala propisana zakonom ili ona koja ne zastarijevaju prema međunarodnom pravu, a imovinska korist ostvarena tim djelima ili povezana s njima, oduzet će se.“

O b r a z l o ž e n j e

Člankom 1. podnosi se **AMANDMAN CX** kojim se vrši intervencija na tekstu Ustava FBiH i to na način da se iza članka II.A.7 dodaje se novi članak II.A.8.

Privatizacija javnih poduzeća u vrijeme ratnih i poratnih događanja kao i u nekim nešto kasnijim vremenima je sinonim za nezakonje i neopravdano bogaćenje, a to znači i kriminal. Percepcija javnosti kad je u pitanu privatizacija ima upravo ovakve navedene konotacije.

Procesi privatizacije nisu nikad bili adekvatno propisani zakonskim normama koje bi garantirale nemogućnost makinacija i kriminalnih ponašanja skupina i pojedinaca. Postupci koji su i vođeni za određene nepravilnosti vezane za privatizaciju u pravilu traju predugo i neki od njih završavaju negativnim odlukama sudova a neki padaju u zastaru tako da je percepcija javnosti da se tu više ništa ne može uraditi. A isto tako s formalno pravne strane činjenica je da se neki postupci ne mogu više otvarati upravo zbog zastare.

U pravnoj teoriji i praksi mogu se čuti različita razmišljanja u pogledu retroaktivnosti odredbi o zastari. Međutim, danas je preovladavajuće mišljenje u modernim pravnim sustavima da zastara nije nikakav privilegij za počinitelja, nego institut donesen zbog oportuniteta. Dakle, počinitelj kaznenog djela ima pravo znati hoće li za nešto biti kažnjen i kojom kaznom, ali ne i kako se dugo nakon počinjenog djela može skrivati. Ukratko on ne može kalkulirati s nastupom zastare.

Unutar ustavnih odredbi modernih država redovito se nalaze i one kojima se uređuju univerzalni principi propisivanja kaznenih djela i sankcija za ta djela (posebno načelo nullum crimen nulla pene sine lege), načelo blažeg kažnjavanja učinitelja kaznenih djela, zabrana dvostruke kažnjivosti (ne bis in idem), posebni osnovi za obnovu postupka i druga srodna načela koja izvorno pripadaju kazneno-pravnoj materiji, ali i području zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda. Dakle, ustavnim mehanizmima se najčešće ta materija razrađuje na razini općih načela i principa na kojima počiva kazneno zakonodavstvo neke države, dok se kroz zakonske i podzakonske instrumente ti principi detaljno razrađuju i preciziraju.

U skupini tih univerzalnih principa svakako se nalazi i zastara kaznenog gonjenja i izvršenja kaznenih sankcija, mjera sigurnosti i oduzimanja imovinske koristi koji su prvenstveno namijenjeni stvaranju pretpostavki pravne sigurnosti u jednoj demokratskoj državi koja počiva na zakonu (Ustav Bosne i Hercegovine, čl. 1.2). Ključni sastojak tog načela se tiče zakonom propisanih rokova unutar kojih se može poduzeti kazneni progon ili izvršiti pravomoćna presuda ili odluka suda povodom počinjenog kaznenog djela propisanog zakonom.

S obzirom da se predloženim rješenjima uvodi retroaktivno ukidanje rokova zastare za pojedina kaznena djela propisana Kaznenim zakonom Federacije BiH, to neposredno proizlazi da se takva materija jedino može urediti odgovarajućim amandmanima na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.

Također, treba podsjetiti da prema važećem Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine kaznena djela ratnog zločina, zločina protiv čovječnosti i zločina genocida po Ustavu Federacije BiH nisu propisana kao djela koja ne zastarijevaju. Jasno je da su po međunarodnom pravu ta djela označena kao djela koja ne mogu zastarjeti ali smatramo potrebnim pojačati tu činjenicu ugradnjom izričite norme u Ustav Federacije BiH.

Propisivanjem odnosno ugradnjom jedne ovakve norme u Ustav Federacije BiH stvaraju se pretpostavke za detaljnije uređenje ove oblasti bilo izmjenom postojećih zakonskih propisa koji normiraju zastaru bilo donošenjem potpuno novog zakonskog propisa kojim bi se ova pitanja uredila (R.Hrvatska je donijela poseban Zakon o ne zastarijevanju određenih kaznenih djela).

Intencija ove nove odredbe u Ustavu je upravo da se donošenjem izmjena ili novog zakona produže rokovi zastare za djela za koja još nisu istekli i da se zastara ukine za djela za koja je već nastupila.

Uređenje ove materije zakonom, a bez ustavnog ovlaštenja bilo bi u najmanju ruku dvojbeno i u suprotnosti sa određenim međunarodnim dokumentima koji su na snazi i kod nas. Ipak Ustavotvorac može (za razliku od zakonodavca) recimo načelu pravne sigurnosti pretpostaviti načelo pravednosti, tim više što se ne dira u odredbu članka 14. stavak 7. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i članka 4. Protokola broj 7. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda koji zabranu ponovnog suđenja i kažnjavanja ograničavaju na kaznena djela za koja je netko već pravomoćno osuđen ili oslobođen. I u ovoj situaciji to se ne bi moglo propisivati niti mijenjati nikakvim zakonom. Također, člankom 7. Konvencije zabranjuje osudu za djelo koje u vrijeme počinjenja nije bilo predviđeno kao kazneno djelo kao i primjenu teže kazne od kazne koja je bila primjenjiva u trenutku počinjenja djela.

Ove zabrane predloženom dopunom Ustava se ne krše i ova načela ostaju u potpunosti na snazi jer ovdje je prije svega riječ o ukidanju zastare za već propisana kaznena djela i o ničem drugom.

Isto tako smatramo jako bitnim ustavnom odredbom pojačati i propisati opredjeljenje svih nas, kao društva u cjelini da se imovina odnosno imovinska korist stečena kaznenim djelima mora oduzeti. Dakle smatramo svrsishodnim unijeti u Ustav FBiH ono što većina građana ove države smatra ispravnim i jedino pravednim.

Posebno ističemo da bi se usvajanjem ovog amandmana stekli uvjeti za zakonsko definiranje onih djela na koje se odnosi ovaj ustavni amandman. Navedeni budući zakonski propis bi decidno naveo ona kaznena djela na koja bi se princip nezastarjevanja i primjenio.

AMANDMAN CXI

Članak IV.B.3.7.a) (VI) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine mijenja se i glasi:

„(VI) davanje pomilovanja za kaznena djela utvrđena federalnim zakonima, osim za kaznena djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida, kao i u drugim slučajevima kada je to propisano posebnim zakonima“.

O b r a z l o ž e n j e

Člankom 1. podnosi se **AMANDMAN CXI** kojim se vrši intervencija na tekstu Ustava FBiH i to na način da se vrši izmjena članka IV.B.3.7.(VI) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Navedena odredba članka koji se mijenja glasi:

„davanje pomilovanja za djela utvrđena federalnim zakonima, osim za ratne zločine, zločine protiv čovječnosti i genocida.“

U raspodjeli izvršnih ovlasti, Ustav Federacije BiH oblast pomilovanja osuđenih osoba propisuje na način da daje ovlaštenja predsjedniku Federacije BiH da daje pomilovanja za kaznena djela propisana federalnim zakonima. Ustav FBiH također u istoj odredbi propisuje i ograničenje te eksplicitno navodi da se pomilovanje ne može dati za kaznena djela ratnog zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida.

Imajući u vidu činjenicu da politika pomilovanja, odnosno način na koji se ovo ovlaštenje koristi od strane Predsjednika Federacije u najvećoj mjeri dovodi u apsurd institut pomilovanja, smatramo izuzetno važnim da je u sam Ustav potrebno unijeti odredbu koja će omogućiti proširenje vrsta kaznenih djela za koje se ne može dati pomilovanje.

Kao odgovorno društvo moramo biti svjesni da institut pomilovanja ne može i ne smije biti instrument za eskiviranje odgovornosti izvršenja kaznene sankcije a upravo u to se pretvorio čega smo svjedoci svakodnevno.

Institut pomilovanja je mogućnost a ne pravo osuđenih osoba. Moraju postojati jasni i nedvosmisleni pokazatelji da se osuđena osoba resocijalizirala, da je shvatila značenje i težinu djela koje je počinila, da se iskreno pokajala ili da postoje drugi

nedvosmisleni pokazatelji da bi se aktom pomilovanja pozitivno utjecalo na ličnost osuđene osobe.

Sve suprotno od ovoga, a upravo to je na sceni, dovodi do apsurdna provedeni kazneni postupak, pravomoćnu i izvršnu presudu izrečenu od nadležnih sudova.

Ono što je opredjeljujući razlog za izmjenu ove odredbe Ustava je činjenica da postoje mnoga izrazito teška djela koje propisuje naše kazneno zakonodavstvo a za koja se može dati pomilovanje i praktično se osloboditi izvršenja kazne i takve počinitelje. Svjedoci smo i ovakvih situacija i osoba koje su dobile akt milosti za najteža djela bez da su i dana proveli u zatvoru.

Ako se već ne može utjecati na politiku pomilovanja i pored svih ovih devijacija i zloupotrebe instituta pomilovanja onda je upravo ovo način da se otvori ustavna mogućnost da se federalnim zakonodavstvom proširi krug kaznenih djela za koje se ne može dati pomilovanje kao akt milosti.

Ovo je upravo test savjesti svih, a pogotovo izabраниh dužnosnika koji kreiraju ustavnopravni i zakonodavno pravni okvir u Federaciji i koji su dužni i pozvani reagovati na svaku zloupotrebu prava i ovlasti.

Ove izmjene su i test spremnosti svih nas da evidentnu veliku koruptivnu mogućnost u oblasti pomilovanja eliminiraju ili bar svedu na nižu granicu. Velikim prostor diskrecije u ovom slučaju pokazuje da kao društvo i odgovorni pojedinci nismo u stanju na odgovoran i u potpunosti zakonit način koristiti dana ovlaštenja. Stoga, na osnovu svega iznesenog smatramo da je potrebno usvojiti ove izmjene ustava te tako otvoriti mogućnost detaljnijeg reguliranja oblasti pomilovanja izmjena postojećeg zakona.

Usvajanjem ovog ustavnog amandmana stječu se uvjeti za donošenje posebnog zakonskog propisa kojim će se izvršiti jasna zakonska definicija onih djela za koja se ne može dati pomilovanje.